پاسخ قراء به کلام ابن جزری؛ تواتر شرط مکمل آن دو است

استاد: این استدلال درست نیست. نکته‌ای که می‌خواهم عرض کنم همین است. این استدلال ابن جزری مخدوش است. این‌طور نیست که وقتی متواتر است، بگویی‌م آن دو تا را می‌خواهی‌م چه کار؟ ببینید نمی‌دانم این اصطلاح در کتاب‌ها هست یا نیست. در ریاضیات که هست. می‌گویند ما کمیت‌هایی داریم که برداری هستند. کمیت برداری جهت دارد. اگر جهت آن را تغییر بدهید دیگر آن نیست. قدر مطلقش به درد نمی‌خورد. قوامش به برداری بودنش است. این سه شرط را در همه کتاب‌ها ببینید؛ شرط سوم را که تواتر قرار می‌دهند به این جهت است که مکمل دو شرط قبلی است. نه برعکس. یعنی اول باید موافق مصحف باشد. دوم وجه عربیت داشته باشد. سوم، با احراز آن دو شرط متواتر باشد. یعنی در عرض هم نیستند. یعنی دارد تکمیل می‌کند و می‌گوید اگر قرائتی بود که موافق مصحف بود، با عربیت هم موافق بود ولی متواتر نبود فایده ندارد. نه این‌که اگر متواتر بود دیگر کاری به آن دو ندارید. این شرط مکمل است.

شرط مکمل به چه معنا است؟ یعنی این شرط روی آن دو شرط سوار می‌شود. نه این‌که سه شرط در عرض هم استقلالا باشند. اشکال ابن جزری وقتی وارد است که این سه شرط استقلالا شرط باشند. آن وقت درست است. و حال این‌که کسانی که می‌گویند مقصودشان این است. و الا ممکن است شما به شرائطی برسید که یک قرائتی خلاف مصحف عثمان باشد که تواتر آن به وجهی برای شما روشن می‌شود. این را قبول ندارند، می‌گویند حتماً باید موافق باشد. این قیدی است که آن‌ها اضافه کرده‌اند.

شاگرد: به‌خاطر تعبدی است که به عثمان دارند. و الا برای ما که قبول است. یعنی اگر ما به تواتر قرائت ابن مسعود را پیدا بکنیم، ولو بر خلاف تمام قواعد عربیای باشد که این آقایان درست کرده‌اند، باشد. ما در این‌صورت نمی‌گوییم قطعاً قول پیامبر است؟

استاد: این‌که ما بگوییم ای نه، ای حتی خود ابن جزری بگوید یک حرف است، اما من می‌خواهم استدلال او را عرض کنم. او می‌گوید اگر این آمد نیازی به آن دو نیست. عرض می‌کنم شرطی است که ریختش شرط مکمل است. مثل لازم و کافی است. می‌گوییم لازم است که موافق مصحف باشد. لازم است موافق عربیت باشد ولی باز این دو کافی نیست. ولو موافق هست و عربی هم هست، باید متواتر هم باشد. به این شرط مکفی می‌گوییم. شرط کافی می‌گوییم. شرطی است که برداری است. یعنی جهتش تکمیل آن دو تا است. نه این‌که فی حد نفسه بگوید من به تواتر نیاز دارم. می‌خواهد آن‌ها باشند یا نباشند. این‌طور نیست.

شاگرد: چرا؟ اگر از آن طرف باشد چه مشکلی دارد؟ یعنی اگر واقعاً ما تواتری را پیدا کردیم که با مصحف عثمان سازگار نیست و واقعاً با عربیت امروز ما هم سازگار نیست.

بازبینی #2
ایجاد شده 23 آوریل 2024 14:57:32 توسط ... .
به روزرسانی شده 30 مه 2024 10:57:58 توسط ... .